

HRVATJE POSTALI ODLOČILNI FAKTOR

Opustili so parlamentarni boj kot ter so pripravljeno sedelovati pri volitvah. — Slovenska federacija? — Edino upanje Pasiča je razveljavljanje sedemdesetih hrvaških mandatov, ki bi ga porazili. — Inozemstvo simpatizira s Pasičem, ker bi centralizirana država zagotovila mir na Balkanu.

Poroča Walter Littlefield.

Nikola Pasič, "veliki stari mož Srbije", je v velikih stiskah. Če se pa bo poslužil svoje stare metode ter zbral krog sebe koalicio nehrvaških fakičij, bo sedanja opozicija sedemdesetih hrvaških poslancev porazila katerokoli vladno, katero bi sestavil. V vsakem slučaju bi bile končane njegove sanje v Veliki Srbiji, in na krmilo bi prišli federalisti.

Dne 12. aprila je dospelo v Ameriko kabelsko sporočilo, da se je Pasič odločil za nove volitve, ki se bodo vršile dne 15. maja. Ta objava pa ni bila oficijelno potrjena. Pasič bo ravnal na svoj znani stari način ter skušal prepričati izvolitev hrvaških poslancev ter slovenskih klerikalcev. To je skušal storiti pred enim mesecem, ko so zahtevali svoje parlamentarne pravice. Stvar ni bila težka, kajti Hrvati so bili prisiljeni priseči na ustavo, katero skušajo, soglasno s svojim programom, razveljaviti.

V javnem življenju Jugoslavije prevladujeta dve tendenci: — Prvo tendenco pospešuje Pasič s svojo radikalno stranko, koje namen je uveljaviti narodno združenje Srbov, Hrvatov in Slovencev potom ustave, ki pa naj bi dejanski ustvarila le Veliko Srbijo.

Druga tendenca, katero pospešujejo v glavnem hrvaški agrarci pod vodstvom Radiča, pa skuša uveljaviti federacijo držav, ki naj bi bile v manjši ali večji meri neodvisne ter v stalnem stiku z belgrajsko vlado. Nekateri teh nameravanih držav, kot Hrvaška in Črnagora, so velikega zgodovinskega pomena — in sicer Hrvaška radi svoje kulture in Črnagora radi svojega junaškega boja proti Turkom ter stoletij popolne neodvisnosti. Te dežele niso niti za trenutek gojile sanj glede Velike Srbije, ter so vedno nasprotovale tem težnjam s političnimi manevri ali celo s silo orožja. V zadnje mešasu pa se je pričel pojavljati tudi takozvani federalistični ideal v Slavoniji, Sloveniji in Bosni.

Pasičeve sanje so kljub perijodičnim zadregam v skupščini, kljub političnim šikanam, usurpaciji sile ter zatiranju nasle v inozemstvu skrajno simpatični odmev — in sicer radi tega, ker je dosti lažje imeti opravka s strogo koncentrirano in centralizirano državo, ki do gotove mere zagotavlja ravnotežje in mir na Balkanu, kot pa s federacijo držav, ki se kavsaajo med seboj.

Inozemsko časopisje še vedno simpatizira s Srbijo, katero so Habsburžani zaslužnili, a polagoma se je pričelo tudi to časopisje zavedati srbske arogance in srbskih manevrov, kojih namen je ustvariti nekako novo Veliko Srbijo.

V evropskih deželah je splošna navada, da imajo narodnostne ali verske manjšine vsaj majhen glas v vladi, a v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev vlada manjšina, kateri načeluje star, a skrajno iznajdljiv možak, ki ima v svojih rokah vajeti vlade izza sklenitve premirja. Sorazmerno mlad narod, "pokvarjeno ali sicerkloro dele mirne konference", ki šteje približno štiri milijone duš, obvladuje približno osem milijonov ljudi, kojih zgodovina sega dalje v preteklost ter je bolj burna.

Od pričetka "velike okupacije" se niso Hrvati poslužili orožja, da izvedejo svojo prostost. To ni bilo potrebno, in potek dogodkov bo resničnost te izjave kmalu pokazal.

Voditelj hrvaških agrarcev, Radič, je baje miroljuben človek, a ima to napako, da rad in naglo izpreminja svoje nazore. V tem oziru ni nikak tekmeec svojega glavnega nasprotnika, starega Pasiča. V splošnem je rojen govornik, a postane pogosto plen lastne domišljije in zgovornosti in njegove govorniške izjave se nikakor ne morejo kosati z njegovimi dejanskimi in smotrenimi uspehi. Zavzemal se je, najprvo za republiko, nato za federalno državo in končno za čisto demokracijo, seveda le za Hrvaško. Tekom preteklega julija je tako ostro napadel Aleksandra in njegovo romunsko ženo, da je moral zbežati iz dežele, ker bi ga drugače zaprli ali celo obesili. Avgusta meseca je dospel v London ter pričel tam proučevati angleški parlamentarni sistem. Ko je bila angleška konservativna vlada porazena ter je nastopila delavska vlada, je Radič priznal, da je napravil veliko napako, ko je ukazal hrvaškim poslancem, naj se udeležujejo se skupščine, ker bi Hrvati s svojimi zavezniki lahko porazili Pasiča in radikale ter z enim zamahom uničili takozvani velesrbski ideal.

Svojemu listu, Slobodni Dom, ki izhaja v Zagrebu, je poslal poročilo v tem smislu in z Dunaju je tekom preteklega marca pozval dotedaj brezbrizne hrvaške poslance, naj se udeležijo skupščine.

Sedemdeset njegovih privržencev, poslancev, se je napotilo v Beograd. Pasiču se je prav do zadnjega časa posrečilo vzdržati svoj ideal glede Velike Srbije ter je v tem smislu več kot enkrat odstopil, a bil nanovo ime-

VSADKANJA NOVIC:

ŽENA USMRILA MOŽA

Ženska iz Keansburga, N. J. je imela že več kot eno leto napade obožnosti, nakar je umorila svojega moža ter se skušala zastrupiti.

Mrs. Gifford Van Cleef, iz Keansburga, N. J., je danes jetnica v neki bolnici v Long Branch, obdolžena umora svojega moža in pod zdravniškim nadzorstvom, ker se je skušala zastrupiti z jodovo tinkturo. Zdravniki so prepričani, da bo okrevala.

Že več kot eno leto sta bila Van Cleef in njegov osemnajst let stari sin Ronald prepričani, da si bo vzela Mrs. Van Cleef življenje in živila sta v stalnem strahu. Družina je prišla v Keansburg iz Newporta, N. Y., ker sta oče in sin upala, da bo izprememba zraka odpravila njeno melanholijo. Njen mož ni štedil z nobenim sredstvom, da ji pomaga.

V nedeljo je čul mladi Van Cleef, ki je delal na trati pred hišo, strel iz revolverja. Pohitel je po stopnjicah, v spremstvu nekoga sosedu ter našel mater, ki je ravno prišla iz sobe očeta, praznih rok.

— Ustrelila sem Gifforda, — je rekla. — Moj Bog!

Sin in sosed sta našla moža v postelji, ustreljenega v sence ter mirnega, kot da bi spal. Revolver, ki je bil ponavadi v prvem predalu kabineta, je ležal na tleh.

V naslednjem trenutku je pričela Mrs. Van Cleef kričati v ko-palni sobi. Sin je zapustil truplo očeta ter pohitel k materi, ki je zavila večjo dozo jodove tinkture.

Prevedli so jo v bolnico in zdravniki izjavljajo, da bo najbrž okrevala.

NOV DOHODEK PARIŠKIH NATAKARJEV.

Pariz, Francija, 27. aprila. — V kratkem se bodo vršile tukaj velike olimpijske igre, in v mesto prihaja iz vseh strani sveta ogromno število tujcev. Pariški natakarki imajo navado, da prižgo vsakemu gostu po obedu smodko. To so delali dosedaj brezplačno. Znanprej bodo pa računali za to "delo" po petdeset centimov.

MNENJE BIVŠEGA KAJZERA O PREDSEDNIKU WILSONU.

Berlin, Nemčija, 27. aprila. — Bivši nemški kajzer je izdal knjigo, v kateri se bavi o početku in razvoju svetovne vojne. Tedanjenemu ameriškemu predsedniku Wilsonu očita hinavstvo ter pravi, da so Združene države le čakale prilike, da se vmešajo v vojno. Geslo o demokraciji je bilo le fraza.

MESO V SOVJETSKI RUSIJI JE CENEJE.

Moskva, Rusija, 28. aprila. — Sovjetska Rusija je začela v velikih množinah uvažati meso iz Argentine. Posledica tega bo, da bodo morali privatni trgovci znižati cene. Prva pošiljatev je znašala poldrugi milijon funtov.

novan od kralj ministrskim predsednikom. Vse to se je vršilo še krog 18. marca, ko so dospeli Hrvati v Beograd. V skupščini se je vršila debata glede državnega proračuna, in čeprav so številni poslanci nasprotovali predloga nim dovoljenjem z izjavo, da bodo dovoljeni krediti le povečali ugled in kredit Srbije, na stroške ostalih, so vendar kazala vsa znamenja, da bo finančna predloga sprejeta. Štiri dni pozneje je priseglo petnajst od sedemdesetih hrvaških poslancev, ki so prišli v Beograd, na ustavo, in postali so člani skupščine. Zavladalo je velikansko navdušenje, in Pasič je podal ostavko svojega kabineta. Kralj Aleksander pa mu je, kot ponavadi, naročil, naj prevzame zopet vajeti ter obnovi svoje stare taktike.

MOŽ KRATKOLASKE

PRAVI, DA JE KRIV

V naporu, da izposluje oproščanje svoje kratko pristrizene ne-banditke, je vzel Cooney vso krivdo nase.

Ko bo predstavljena danes Celia Cooney sodniku Martinu v Kings County sodišču, bo prosila za dovoljenje, da umakne svojo izjavo, da je kriva roparskih napadov. Če bo tej njeni prošnji ugodeno, bo izjavila, da se ne čuti krivo in sledila bo takoj obravnavi. Njena obramba bo obstajala v izjavi, da je bila začasno blazna, pod uplivi čustev.

Ed. Cooney, njen mož, je pripravljen prevzeti vso krivdo glede dokazanih roparskih napadov ter popolnoma razbremeniti svojo ženo. On trdi da ni kriva ona niti malo in da je nastopala kot banditka pod uplivom materinstva, malo prdno je bilo rojeno njeno dete.

Njen zagovornik odvetnik Liebowitz, jo je obiskal v ječi, kjer mu je rekla:

— Ne smeli bi izjaviti, da sem kriva. Naenkrat se mi je zmešalo v glavi ter nisem vedela, kaj počnem. Če bi mi dali priliko, da premislim celo stvar, bi se obnašala povsem drugače.

SMRT STAREGA KONJA.

Catawissa, Pa., 28. aprila. — Tukaj je umrl najstarejši konj sveta. Imenoval se je Clover, bil last Rev. Uriah Myersa ter je dosegel starost tri in petdeset let. Pred poldrugim letom je postal tako slab, da ga je hotel lastnik uničiti, ako je izvedela za to žena prejšnjega predsednika Hardinga. Je poslala reverendu sto dolarjev, da ostane Clover pri življenju ter preživi svoje preostale dni v miru in počitku.

Novica o tem konju se je razširila po celi deželi in od vseh strani so pričeli prihajati čeki, ki so znašali več tisoč dolarjev. Clover je lahko zavžival najboljši oves in deteljo.

Pred dvema letoma so konja razstavili v Madison Square Garden. Truplo konja bodo poslali naravoslovskemu muzeju v New Yorku.

ROMUNI PRAVIJO, DA NISO PRIPRAVLJENI NA VOJNO.

Berlin, Nemčija, 28. aprila. — Sem je dospelo poročilo, da je uvedena na Romunskem splošna mobilizacija. Pod orožje so poklicani vsi moški od 20. do 42. let. Romunska vlada zatrjuje, da ne ne pripravlja na vojno, ampak da je mobilizacija samo pokusna.

ŠKOTJE ZAHTEVAJO SVOJ PARLAMENT.

London, Anglija, 28. aprila. — Štirje poslanci, ki so člani delavske stranke v Glasgowu, so zahtevali od vlade, naj da Škotskom lasten parlament. Njihovo zahtevo podpirajo skoraj vsi liberalni poslanci. V Glasgowu so se v to svrhu vršile velike demonstracije.

ANGLEŽEM NE UGAJA

STALIŠČE POINCAREJA

Angleški liberalni listi kritizirajo strog način izjave francoskega ministrskega predsednika Poincareja v zadevi vojne odškodnine ali reparacij.

London, Anglija, 28. aprila. — Tukajšnji jutranji listi so na dolgo in široko razpravljali o odgovorih posameznih zavezniških vlad glede poročila Dawesovega komiteja in vsi so poudarjali važnost tega poročila ter splošno pripravljenost, da se poročilo sprejme v celoti.

Liberalni listi kritizirajo na zelo oster način stališče francoskega ministrskega predsednika Poincareja, ko primerjajo njegov odgovor z odgovori drugih zavezniških vlad. Vsi izjavljajo, da je ta odgovor dyumen, nedoločen in razočarljiv ter dajejo izraza svojemu zaupanju, da ni namen Francije neprestano zavlačevati (konečno odločitev, ki bi morala biti, soglasno s splošnim prepričanjem, pospešena.

"Morning Post" pa daje izraza drugačnemu mnenju, ko izjavlja, da ne bo mučno vprašanje nikdar rešeno, dokler bodo smatrali ostali zavezniški vsak korak Francije mrkim, zahrbtnim in makijavelističnim.

Berlin, Nemčija, 28. aprila. — Pred par dnevi je padla tukaj odločitev, ki se da primerjati glede važnosti s sklepom državnega kabineta, da odobri poročilo Dawesovega komiteja.

Če si hoče ustvariti človek jaseen upogled v celo zadevo, mora vzeti vpoštev v prvi vrsti mogočno organizacijo industrijalnih kapitalov v Nemčiji, ki so dejanski vladarji ter so dosedaj še vedno in na odločen način odklonili vsak predlog, katerega so stavili dosedaj zavezniški, posebno pa Francija. Nadalje pa je treba upoštevati, da stoji nemška državna zveza za nemško-nacionalno in ljudsko stranko.

Sedaj nastane vprašanje, kakšno stališče zavzemata ti dve stranki napram poročilu Dawesa? Nemški nacionalci odklanjajo poročilo ter ga nočejo priznati kot temelj za pogajanja. Ljudska stranka pa je v tem vprašanju, kot v številnih drugih razcepjena, čeprav ne pride ta spor do javnega izraza. Treba si je namreč zapomniti, da je prestala ljudska stranka ravnokar težko krizo in da se ji je le z navežjem naporom posrečilo preprečiti razkol. "Narodna liberalna zveza" ljubimkuje že danes z narodnimi liberalci ter upa na tihem, da bo v bližnji bodočnosti omogočena trajna zveza.

Vzemimo slučaj, da bi stranke v nemškem državnem zboru lahko prevzele vlado. Ali bi bile zmogne vladanja? Nikakor ne. Nemški nacionalci so se tako ostro uprli proti poročilu Dawesa, da se ne morejo več umakniti s svojega stališča. Izjaviti morajo, da so pogajanja v tem oziru nemogoča, a tega ne morejo storiti, ker je tudi državna industrijalna zveza priznala poročilo kot temelj za pogajanja. Desna stran v nemškem parlamentu pa ne more ugnati nikake politike, ki bi nasprotovala interesom veleindustrije. Če bi storila drugače, bi izgubila tudi moralno podporo industrijalcev — ter tudi denar.

Volilni boj je dosegel sedaj svoj višek. Vsa prorokovanja in napovedovanja so v sedanjem času brez smisla.

BOJAKI, NAROČAJTE SE NA 'GLAS NARODA', NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

TRETJA EKSPLOZIJA TEKOM DVEH LET

V teku dveh let se je v westviržinski majni pripetila že tretja eksplozija. — Nad sto premogarjev zasutih. — Leta 1922 je bil uveden "open shop". — Zvezni urad je poslal pomoč na lice mesta. — V premogovniku divja požar, in je le malo upanja, da bi bilo mogoče ponesrečence rešiti.

Bellaire, Ohio, 28. aprila. — Danes zjutraj se je pripetila v premogovniku, ki je last Wheeling Steel & Iron Company, strašna katastrofa. Vsled eksplozije se je posulo kamenje ter zaprlo vse dohode. 132 premogarjev je v smrtni pasti.

Reševalcem, ki so bili takoj po eksploziji na lieu mesta, se je posrečilo prodreti dva tisoč čevljev globoko, do ponesrečencev pa še niso dospeli.

To je že tretja eksplozija tekom dveh let v istem premogovniku. To je tudi dokaz, koliko je mar premogarskem baronom za delavska življenja.

Leta 1922 se je posrečilo kompaniji, da je vsilila delavcem "open shop". Na ta način je omejila njihov boj za boljše delovne pogoje in za večjo varnost v rovih.

Wheeling, W. Va., 28. aprila. — V Benwood Mill Mine, ki je last Wheeling Steel Corporation, se je pojavila eksplozija ter zaprlo v rov na sto premogarjev. Vsi vzhodi so zasuti.

Le malo je upanja, da bi jih bilo mogoče rešiti, ker divja v rovih požar in se razvijajo strupeni plini.

Zvezni urad je poslal napomoč reševalno moštvo, ki se je podalo takoj na delo, pa dosedaj še ni moglo dospeti do ponesrečencev.

Najprej so izjavljali, da je v rovu zaprtih 125 delavcev, pozneje je pa kompanija izjavila, da so notri le 104.

CARUSOVA VDOVA NIMA IN NIMA SREČE

Vdova slavnega italijanskega pevc. Carusa, ki se je pred kratkim poročila z angleškim kapitanom Ingramom, nima sreče v novem stanu.

Pariz, Francija, 28. aprila. — Govorice, da se je Mrs. E. A. Ingram, vdova slavnega pevc. Carusa ter žena nekega angleškega kapitana, ločila od svojega moža in da ne živi skupaj, so potrdili tukajšnji znanci in prijatelji zakonskega para. Že v Palm Beach, kjer je preživel zakonski par svoje medene tedne, je prišlo do spora med obema. Kapitan angleške armade je baje izjavil, da so Amerikanci, ki stražijo po Palm Beach, preveč "cheap" in presurovi, da bi se mogli kretati v družbi angleških oficirčkov.

Mrs. Ingram, ki je rojena Amerikanka, seveda ni putila, da bo njen ošabni mož žalil njene rojake ter mu rekla v obraz, da se lahko vrne v Anglijo, če mu ni Amerika dosti dobra. Kapitan Ingram je odpotoval z prvim parnikom, ki je bil na razpolago. Newyorški intimni prijatelji

Mrs. Ingram so potrdili vest, da ne živi zakonski par več skupaj in da tudi ne namerava še nadalje živeti skupaj. Ničesar pa se ni omenilo glede kake ločitve zakona. Mrs. Ingram, ki staniuje v New Yorku, je bila preko nedelje izven mesta, in tudi od njene poročene sestre ni bilo mogoče ničesar izvedeti. Zakonski par je stanoval poprej v hotelu Commodore, a Mrs. Ingram je pustila dotično stanovanje že pred več tedni.

ŠPANSKA POGODBA PODALJŠANA.

Washington, D. C., 28. aprila. — Trgovinska pogodba med Združenimi državami in Španjo je bila danes za eno leto podaljšana.

GOVERNER INDIANE — SLEPAR.

Indianapolis, Ind., 28. aprila. — Velika porota je v tukajšnjem zveznem sodišču spoznala krivim sleparije governorja, države Indiane Warrenna T. McCraya, ker so mu dokazali, da je zlorabil pošto v sleparske namene. Sodnik Anderson je odredil, naj ga odvedejo v Marion County jetnišnico. V sredo bo sodnik določil kazen.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:		
1000 Din. = \$13.50	2000 Din. = \$26.80	5000 Din. = \$66.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške. Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni zavež".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:		
200 lir \$10.10	300 lir \$14.85	
500 lir \$24.25	1000 lir \$47.50	

Pri naročilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške. Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Jadranska Banka v Trstu, Opatiji in Zadru.

Za pošiljatev, ki presega 1000 DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po možnosti še poseben dopust. Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej, računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roke. POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.— Glede izplačil v amer. dolarjih glejte poseben oglas v tem listu.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Tel. Cortlandt 4687.
Glavno zastopstvo Jadranske Banke.

"GLAS NARODA"

SLOVENSKA DAILY

Owned and Published by
Milevsky Publishing Company
SA CorporationFRANK SARKER, President LOUIS BENEDICT, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
25 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.**"GLAS NARODA"**
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

For sale by mail in America	For New York by mail	For sale by mail in Europe
For sale by mail in Canada	For sale by mail in Europe	For sale by mail in Europe
For sale by mail in Europe	For sale by mail in Europe	For sale by mail in Europe
For sale by mail in Europe	For sale by mail in Europe	For sale by mail in Europe

Subscription Yearly \$5.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izlazi vsaki dan izveniški nedeli in praznikom.
Dolga leta podpira in ohranja se na prihodnje. Dnevi naj se blagovestno
prijazno in Money Order. Pri sprejemih krajša varčnikov, prostim, da se
tudi pranje blaznice namaz, da blazice najdemo naslednje.**"GLAS NARODA"**
25 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2074**PREMOGOVNA INDUSTRIJA**

V nekem westviržinskem premogovniku je zasula eksplozija nad sto premogarjev.

Tozadevno novico je objavilo kapitalistično časopisje kar tako mimogrede v očitnem namenu, da jo bo javnost prezela.

Katastrofe v premogovnikih se množe. Večino teh nesreč bi bilo mogoče preprečiti, ako bi se vodstva poslužila vseh varnostnih odredb.

Uprave se pa ne poslužujejo varnostnih odredb zato, ker stanejo denar, in ker v slučaju nesreče trpi le delavec.

Če bi šlo za dragoceno življenje delničarjev ali pa premogarskih baronov, bi bilo seveda drugače.

Kako malo se brigajo oblasti in premogarski baroni za varnost delavcev, je razvidno iz dejstva, da je v premogovniku Wheeling Steel Corporation zaprtih nad sto delavcev.

V dveh letih je to že tretja eksplozija v istem rovu.

Čimmanj se kompanija briga za varnostne odredbe, temveč dobička ima. K temu je prištet še slabe plače in slabe delovne pogoje v neorganiziranih rovih.

Premogovna industrija v Združenih državah je močnejše razvita kot bi bilo potreba.

Ako bi bili ti premogarji stalno zaposleni, bi proizvedli dvakrat več premoga kot ga potrebuje ameriški trg v normalnem času.

Posledica tega so brezštevilne počitnice.

Vsled počitnic so organizirani premogarji dosti bolj prizadeti kot neorganizirani.

Velike družbe zapirajo svoje premogovnike po organiziranih okrajih, dočim delajo včasih premogarji po neorganiziranih poljih prekurno delo. Neorganiziranim je treba namreč manj plačati kot ja organiziranim.

"Miners Journal" prerokuje, da bo treba omejiti premogovno industrijo že vsaj za dobo treh ali štirih let.

V tem času naj bi se proizvedlo le toliko premoga, kolikor ga dežela faktično potrebuje.

V tem slučaju bi bilo pogubnih na cesto na tisoče premogarjev. Na cesto bi pa pognali v prvi vrsti le organizirane delavce.

Da se to prepreči in da se poveča varnost v rudnikih, je treba čimprej organizirati vse neorganizirane.

Dopis.

Claridge, Pa.

Gotovo boste mislili, kaj da je vzrok, da ni nobenega dopisa iz naše naselbine, saj prejšnje čase smo se bolj pogostoma oglaševali. Vsek vendar ta človek enkrat vsega naveli, posebno pa se pisarije, katera le malokateremu gre kaj rida od rok, posebno pa še, če je navajen bolj krampa kot peresa. Seveda, če bi bilo od tega kaj za v usta ali žep, bi se morda kmalu privadil. Tako z veseljem prepuščajmo ta pesel boljšim glavam, da naj se s tem ukvarjajo.

Večkrat me je obšla misel, da se zdaj in zdaj malo oglašim v našem priljubljenem delavskem listu, toda predno sem prišel do tega, sem se že desetkrat premislil. Obenem sem bil misli, da je še mnogo bolj zmožnih pisanja v naselbini. Zakaj se pa oni ne podajo v javnost s tem, da bi napisali kak mali dopis, kar bi gotovo ne škodovalo nikomur? Bilo bi pa za korist bralcev Glas Naroda, katerega bere vsaka hiša v naselbini. Večkrat sem že slišal in tudi čital, da napredno je ona naselbina, ki se upa podati v javnost, pa naj ima že tako slabe ali dobre lastnosti. Navadno pravijo naselbinam, iz katerih ni dopisov, da so zaspale, kar se seveda o Claridgu dosedaj trditi ne more. Ko bi od drugod bilo poslanih toliko dopisov v javnost, kot jih je že bilo iz Claridge, bi bilo gotovo v vseh ozirih drugače. Vem, da so med dopisi dobri in slabi, toda to ne pride v poštev, ker o tem sodijo čitatelji sami. Tako sem se po dolgem obotavljanju

nja vendar enkrat odločil, da zopet napišem par vrstic.

Kar se tiče delavčega položaja, se je navsezadnje popolnoma neslabšal. Skozi zimo smo še nekoliko delali, nekateri več, drugi manj, kar se je pa poglumlalo navadno s tem, da so oni, ki so bolje napravili, potrošili več, drugi pa manj, ker niso imeli. Toda zadnjih par tednov ali bolje rečeno proti spomladu se je pa spremeniло v toliko, da če ne bo drugače, bo treba gledati, kako bomo končali štukali. Naša velika Westmoreland kompanija, katere je zadnjih par let prav dobro obratovala in je imela večino nas v svojih rovih zaposlene, je še zadnje najboljše naročilo za premog izgubila, ker večina premoga, ki smo ga mi poslali na površje, je šla za železniško porabo. Pripovedujejo nam oni, ki se malo več razumejo na to stvar, da premog ni več iske kakovosti kot bi imel biti, drugi pa zopet govorijo, da železnice dobivajo svoj premog od drugod, kjer ga ceneje dobijo kot pri nas. Bog si ga vedi.

Pred kratkim je prišel boss v naši delavni prostor, ki me, kot pravi, že dolgo pozna, kar jaz že od leta 1909, ali bolje rečeno od 1912. delam za to kompanijo. Sedel je k meni na kup podpor, kar pri njem ni navada, ker ta gospod je po svoji navadi tih in mrk, toda dober in pravičen za ljudi, ki delajo za njega. Nastal je med nama pogovor, obrnila sva vse. Kot sem začel, je on boljše podkovan o vsem kot smo mi.

Govorila sva o štrajkih, ki so jih "svojeplavni" delavci kompaniji napravili tekom let. Rekel je, da na kako unijo tu ni treba misliti. Imeli so priliko leta 1910., da bi bili dobili vsaj nekaj v podobni unije, toda trmasti voditelji so hoteli še več koncesij kot jih je imela unija drugod. To je bil tisti Peehan, katerega se še spominjam, ki so ga imeli za nekega boga, ki so ga potem štrajkarji na Penai, ko jim je držal poslovilni govor, malodane s stojala sklatili. Med drugima sem vprašal tudi bessa, kaj da misli o sedanjih krizi. Povedal mi je, da bo kompanija skušala dobiti nova naročila in obenem pa bo tudi stara dobila nazaj. Čez mesec dni bomo zopet ročajni in nakladali vozike. Vendar pa, kot je rekel, na veliko prospektivno ni upati za nekaj časa, ker se danes so vse industrije dobro založene s premogom, ker so se čez zimo založile, misleč na premogarski štrajk. Odsel je, jaz sem pa mislil o bossu, da ni to, kar mi splošno mislimo o njem.

Pač ona unijska majna, ki je bila prva v Claridgu, ki je ob zadnjem štrajku unijsko pogodbo podpisala, ima neprilike. Od tedaj in do zadnjega so precej dobro delali in kot mislim, da kateri so hoteli, so tudi lahko nekaj na stran položili, ker so imeli več ugodnosti kot mi v velikih rovih. Nimajo naročil za premog ravno tako kot drugi, vendar se je pa tiam skušalo priti v okom. Spretno vodstvo je povabilo svoje delavce na sestanek in jim povedalo, da če sprejmejo 55c od kare, vozilki pa \$2.00 povisajna, bodo že delali, ker pot se bo našla za premo. Toda poštene delavce so pomudilo čedlonili, ker nekoč več kot se drugod plačuje. Nasproti je glasoval samo eden, ki bi bil zadovoljen. Potemtakem bodo še čas čakali, da se stvar obrne.

Kar je pa drugih majn v okolici, se izkopljejo tupatam kak vozeček premoga, da imajo za lastno porabo.

Tu sem površno obrisal delavne razmere, ki so pri nas. Kot se razvidi, imamo sedaj dovolj časa, da ga posvetimo našim vrtovinam in legafom naših hiš, kar bo, ko enkrat ozeleni, napravljalo dober vtis na obiskovalce drugih naselbin. Kot kaže, je sedanja počasnost dela le začasna, in Claridge naj zopet kot vedno velja za kraj, kjer se dela in tudi nekaj zasluži.

Pri vsem tem pa tudi na izobrazbo ne pozabimo. Beremo li v knjige. Glas Naroda kakor tudi Prosveta sta malone v vsaki hiši, v nekaterih še po več, to je po številu stanovalev v hiši. Tupatam se sliši, da Glas Naroda ni delavski list. Kdo pa je potem, za vruga svetega? Ni bi Glas Naroda to, ko ameriški Slovenci še niso drugega znali čitati kot mašne bukvice, ki se jih prinesli iz starega kraja s seboj? Ko bi bil vsak list toliko dobrega storil za Slovence, bi bilo all right. Nekateri pravijo tudi, da je predrag. Dobro, vzemi v primeru par drugih listov. Res, da je Prosveta cenejša, toda ostanek je tudi dobro plačan, sicer ne direktno, toda plačano mora biti, ker danes nima nobeden nič zastoj in tudi za stoben ne da, pa naj se bo to pri liših ali pa pri štruci v pekariji. Vsakdo gleda in mora, da obstaja, kaj si bo eden ali drugi. Vendar pa Glas Naroda da zmiraj več berila kot pa navadno drugi listi. K temu se pristoje še slike, ki imajo tudi svoj pomen, da pejasnujejo dogodke tekočih novic. Ni sem proti nobenemu listu, še manj pa proti G. N., ker vem, da izpolnjuje dolžnost kot pošten delavski list.

Lepo bi bilo tudi od nas, ko bi se zavzeli bolj za dopisovanje. Mnenja sem, da bi naselbina kot je naša lahko poslala v javnost dopis najmanj vsakih 14 dni. Ni to posebna težava, saj imamo ljudi med seboj, ki so sposobni tudi za pisanje. Poskusimo! Enkrat naj pride vrsta na tega, drugič na drugega. Na ta način, kot sem že omenil, bo koristilo, da pridemo bolj pogostoma v javnost.

Stari Orekar je zadnje čase pisal svojo povest. Zanimala nas je vse. Ker pa vemo, da stari mož ima še mnogo takega blaga na razpolago, zakaj bi tudi enkrat malo za Glas Naroda ne napisal, kar bo tudi čitatelje G. N. zanimalo.

V političnem ozračju, kot sprevidimo, smo še vedno v Westmorelandu izgubljene ovce. Čas bi bilo enkrat pomisliti, kaj si želimo, ki nas

samo takrat poznajo, ko gre za naše glasove. Takrat je dober socialistični glas kandidatu, ki je prešel na našo glasovnico. Dokler bo stara partija na krimlin, nam delavcem ni upati na zboljšanje.

Trečji sem nategnil ta dopis, pa naj bo, ker sem toliko časa poprej miroval. Poverjal bi lahko se veliko, toda vsake reči mora biti enkrat konec. Sedaj se vrši glasovanje. Jednoti in Zvez za združitev, pa kot navadno, tukaj so zelo nasproti združitvi. Pravijo, da potem, ko se bo članje dobilo pod en kos, se bo delalo z njimi kot se bo zljubilo. Pognalo se ga bo ven za vsak mali prestopok, ako pa ne, se ga bo izvažalo do tega, da se bo postavil po robu, potem bo prisiljen iskati zavetja pri družtvih, ki jih je prej zaničeval, če ne bo prešar. Mnogi pravijo, da rajši plačajo pri dveh družtvih 10-25c več kot pa pri enem toliko manj. In imajo tudi več svobode, da se postavijo, če ni kaj prav, z zavestjo, če ga postavijo pod kap, ima še eno družtvo, kar bo pa po združitvi nemogoče.

Tu je navi pred kratkim Poljak, star pri nas kot stari Lipinski. Star je bil okrog 95 let. Poljaki pripovedujejo, da je v stari domovini izveševal posel "trajajana" t. j. da je zločinec na oni svet pošeljal, kar se pa meni zdi neverjetno. Nemčija, Avstrija kot Rusija niso zaposlovalje Poljakov za take službe, ako so jih, bi njeam gotovo ne bile triša priti v Ameriko. Poljaki so v enih stvarih ravnotako bahjeveri kot Arabci, da jim ni vse za vrjeti. Jeseni sem šel s prijateljem v Dom. Šla sva mimo njegove kočice. Opozoril me je na stena, ki je čital novine brez očal in pušil dolgo pi-pi tobaka. Rekel je, da je čez sto let star, kar pa ni bilo res, davi je bil možak daleč v sobi, njegove noge so bile pri vratih ven. Bila je velika košana postava. Mislim sem, da je zločinec prišel njemu v pest, ga je z rokami skoraj zadušil. Par let nazaj so ga obiskali napravitelj ter ga zvezali in obesili za kljuko pri vratih. Revez je bil skoraj cel dan v neljubnem položaju. Da se ga rešili, so morali skozi okno do njega. Pobrali so mu nekaj denarja, veliko tako ni imel, ker živvel je večinoma od svojih rojakov in sorodnikov, ki pa sami niso nič imeli. S tem možem je izginila iz Claridge figura, ki jo je bilo videti posebno v prejšnjih časih dan za dnem na cesti.

Kopam me precej obširni dopis, toda predno se je kaj oglašim, bi rad videl, da te storaj poprej tudi drugi, ker vsekega je dolžnost da se po možnosti v listu oglašijo ter pride na dan.

Blizu se nam 1. maj in upam, da ga bomo kot vsako leto tudi letos praznovali če ne drugod, pa pri delu v majni, kar pa letos najbrže ne bo tako. Pozdrav!

F. Ursich.

Kruta usoda črnih služkinj v Franciji.

Pred enim letom je nastala v Franciji družba, ki je si je stavila nalogo, odstraniti pomanjkanje ženskega služabništva s tem, da je pripeljala iz francoskih kolonij mnogo žensk. Zlasti na otoku Guadeloupe in Martinique so jih nabirali ter jim obetali krasno življenje med belo gospodo. V juniju je dospel prvi transport 350 žensk. Zagotovili so jim mesečno plačo 100 frankov, toda od tega jim je "gospod" odtrgal celih šestdeset za stroške — kajti moral je že vnaprej plačati družbi 700 frankov. Služkinja ni smela zapustiti mesta, ki ji ga je določila družba, drugače bi morala po pogodbi plačati 1000 frankov. Kje naj bi vzela te uboge žene toliko denarja? In vendar jih je 150 šlo; kam, nihče ne ve, morda v javne hiše. — Te razmere so prišle v javnost in sedaj bo morala država poseči vmes, da odstrani ta madež, ki spominja preživo na kupčijo s užitji.

Blagoslovljen zakon.

Na Švedskem živi kmet, ki ima nič manj kot 29 otrok. V prvem zakonu je imel 10 dečkov in 5 deklic, v drugem 6 dečkov in 5 deklic, v tretjem pa 7 dečkov in 5 deklic. Mož je star 69 let in upa, da mu 40ti otrok ne "fali".

Peter Zgaga

Mladi možje med sedemnajstim in sedemindvajsetim letom največkrat izgovore besede: "Jaz te ljubim! Jaz te ljubim neskončno, brezmejeno! Ti moje vse! Ti moje zlato! Ti moj zaklad! Moja ljubezen je močna! Moja ljubezen je nepremagljiva!"

Te fraze! podavljajo pri vsaki priložnosti.

Ko dosežejo starost sedemindvajsetih let, umolknejo takole do petintridesetega leta.

Zamisljeni so in v božjo voljo vdani.

Po petintridesetem letu so pa pri njih najbolj običajne naslednje besede:

— No, hudič ali še ni večerje?

Prenapete Amerikanke, ki ne vedo, kako bi z denarjem in časom gospodarile, si izmišljajo vsakovrstne stvari. Vsaka hoče biti čimbolj "originalna".

Znani so slučajji, ko so se mlade ameriške milijonarke poročale v zrakoplovih.

To je sedaj že precej vsakdanje.

Te dni se je ena poročila v cirkusu. To se pravi: zgradili so šotor, potresli tla pod njim z žaganjem; gostje so se oblekli v cowboye, akrobate žonglerje itd.

Nevesta je nastopala v obleki jahadice. Navzočih je bilo tudi precej dresiranih psov, medvedov, levov in druge živali.

Kako je bil ženin oblečen, poročilo ne omenja.

Jaz bi rekel, da v pajacu.

To bi mu tudi najbolj pristajalo.

Senator Willis je pred kratkim izjavil:

Zadnja tri leta sem hodil dosti po deželi, pa nisem videl niti ene ga človeka, ki bi izpil kozarec vina, piva ali žganja.

Senator Willis je moral biti precej okajan, ko je napisal te besede. Ob sami vodi ne more človek spraviti skupaj take budalosti.

Po dolgih letih sta se srečala rojaka.

Pa pravi prvi drugemu: Glej ga glej, nazunaj se ti pozna, da si poročen. Ko si bil še samec, si bil ves zanimav in razčeren in vedno ti je manjkalo knofov. Sedaj si pa tak kot da bi te iz škaflice vzel.

Zakoniski stan je reš nekaj dobrega — mu je pritril prijatelj. Takoj prvi teden me je našla žena šivati.

Razloček med delom in kapitalom je naslednji:

Denar, ki ga posodiš, je kapital.

Ko pa hočeš izposojeni denar nazaj dobiti, je delo.

Odbor za prireditev prvega slovenskega katoliškega shoda v New Yorku je nakratko očrtal svoj program.

V programu je tudi doslovno rečeno:

"Shodu bodo prisostvovali zastopniki cerkvenih in posvetnih oblasti".

To je najznačilnejši stavek v vsej kolobociji.

Po mojem mnenju bodo cerkveno oblast zastopali: pater Koverta, clevelandski pogrebnik, brooklynski dr. Poloma ter domača duhovska gosposka.

Posvetno oblast bodo pa zastopali polieman in suhaški agentje.

Če bodo hoteli vsakega zapreti, ki se bo količkaj majal, bo konce parade še predno bo dospela do Avenue A.

Jugoslavanska

Ustanovljena 1. 1898

Katoli. Zvezda

Inkorporirana 1. 1907

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni urednik: RUDOLF PERMAN, 222 E. 135 St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 144 Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: LOUIS CHAMPA, Box 261, Ely, Minn.
Mnogobrojni neposredni smrtiniki: JOHN MOYER, 615 — 15th Ave. N. Ely, Minn.

Vrhovni zdravnik: DR. JOE V. GRAHNE, 222 American State Bank Bldg., 222 Grand St. Ely, Minn., Pittsburgh, Pa.

Narodni odbor: ANTON KRABEC, Room 222, 222 Grand St., Ely, Minn. and Omaha, Neb.
MORON MLADIC, 1424 W. 15 Street, Chicago, Ill.
FRANK KRABEC, 4222 Washington Street, Denver, Colo.

Perotni odbor: LEONARD SLABODNIK, Box 497, Ely, Minn.
GREGOR J. FORENTA, 310 Stevenson Bldg., Payroll, Wash.
FRANK MORICE, 2217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor: VALENTIN PIRC, 722 London Rd., N. E. Cleveland, O.
PAULINE KREHNE, 222 Park St., Milwaukee, Wis.
JOSEF STEVCEK, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELAR, 522 Market Street, Washington, D.C.

Jednotno uradno glasilce: "Glas Naroda".

Vse stvari tiskajo se uradnih sadov kakor tudi denarne politizacije naj se postopajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Pro

Delovanje urada za preprečenje požarov.

Peter C. Spence je načelnik urada za preprečenje požarov v newyorškem požarnem departmentu in v tej lastnosti je njegova naloga vedno pripovedovati ljudem, kako morajo postopati, če hočejo preprečiti požare ter iz njih izviraajoče izgube človeških življenj ter imovine.

Peter C. Spence mora vršiti ogromno delo. Šest milijonov prebivalcev velikanskega mesta, ki prihajajo iz vseh mogočih dežel na svetu, nima večinoma niti najmanjšega pojma o predpisih o preprečenju požarov in večina teh ljudi je tudi naravnost nevrjetno lahkomišljena, kadar ima v rokah material, ki lahko povzroča požar. Več kot polovica požarov, ki se pripete vsako leto v tem ogromnem mestu, bi sploh nikdar ne izbruhnila, če bi bil povprečni človek le malec bolj pazljiv s čimki cigaret in smodk, pri prižiganju plinskih peči, petrolejk, pri porabi električnih likalnikov ter pri razstreljevanju eksplozivnih snovi.

Na 315 kvadratnih miljah mesta New Yorka, in v posameznih okrajih, ki so strašno preobčutljivi, stoji 453.000 poslopij. V 33.000 tvornicah v notranjosti meja mesta New Yorka, je zaposlenih nekako 800.000 ljudi. Na vsak delavni dan tekem leta 1922 se je razstrelilo približno eno tona dinamita. 400.000 galon gazolina se je porabilo v mestu vsaki dan za motorna vozila te ali one vrste. 500.000 galon izhlapljivih olj se uporablja vsaki dan v umetnostih in obrtjih. Vsaka galona olja, ki se zmeša z gotovo množico zraka, ima možno eksplozivno silo, ki je osemdesetkrat tako močna kot eksplozivna sila enega funta dinamita.

To so le nekatere številke, katere je navedel Peter C. Spence poročevalcu, ko ga je obiskal v njegovem uradu.

Na milje kinematografskih filmov se uporablja v 425 kinogledališčih mesta, — je nadaljeval. — Dve toni nitro-celuloznih proizvodov potrebujejo vsaki dan v različnih fabrikijskih industrijah. Nad 20.000 ljudi je zaposlenih pri izdelovanju drog, kemikalij, barv in firnežev in v skladiščih se nahajajo tvarine, ki se kaj rade unamejo in ki lahko povzročijo ob vsakem času požare, ki bi se dobesedno rogali vsakemu poskusu, da se jih spravi pod kontrolo.

Načelnik Spence je pokazal poročevalcu, da je divjalo leta 1922 v mestu New Yorku skoro 19.000 požarov in da je znašala od za varovanjih prijavljena požarna škoda leta 1914 nekako osem milijonov dolarjev, leta 1923 pa celih tri in dvajset milijonov dolarjev.

Bušelj pšenice, — je pripovedoval nadalje, — ima vrednost, ki se menja s soglasno z dvigajočim se ali padajočim trgom. Če je leta 1920 zgorel en bušelj pšenice, je bila njegova vrednost višja kot če bi bil uničen leta 1914. Leta 1921 je stalo \$251, da se nadomesti delo, ki je stalo leta 1914 le nekako sto dolarjev. Na tem temelju nam pripovedujejo številke glede izgub le malo in skrajno težko je natančno oceniti povzročeno škodo. Kljub temu pa je mogoče ugotoviti, da so stavbinske izgube vsled požarov poskočile od 38 odstotkov v letih od 1914 do 1921 naenkrat na dva in šestdeset odstotkov in pol leta 1922.

Načelnik Spence je seveda zbiral v teku svojega poslovanja številne izkušnje, tiktajoče se ljudi ki sami zanetijo požare. Pripovedoval je, da se pripeti v slabih časih dosti več požigov kot pa v časih prosperitete in naglas se je smejal, ko mu je prišel poročevalcu pripovedovati povest o dveh židih, Ike-u in Moe-u.

Ike je srečal nekoga dne Moe-a na cesti ter ga vprašal: — Ali si čul, da je bil pri tebi pretekli terek požar?

Ves prestrašen je odvrnil Moe: — Pst! Ne pretekli terek, prihodnji terek.

Zelo značilno, — je rekel načelnik Spence ter prišel pripovedovati sam naslednjo povest, ki je do zadnje piščice resnična.

Neki zastavljalec je zavaroval svojo prodajalno proti požaru.

ru. Še istega dne je izbruhnil požar, ki je uničil celo hišo. Zavarovalna družba si je zaman prizadevala najti vzrok, da odkloni izplačanje zavarovalnine ter je končno poslala ček obenem s pismo naslednje vsebine:

— Cenjeni gospod! Vaša polica je bila izstavljena v četrtek ob desetih zjutraj in požar je izbruhnil šele ob pol štirih popoldne. Zakaj ta nepotrebna potrata časa?

adi velikanskih letnih izgub na življenju in imetju je postalo delovanje urada za preprečenje požarov izvanredno važno. Na temelju prepričanja, da je treba delovati najprvo v vzgojnem smislu, se je pričelo širiti potrebne nauke najprvo v šolah. Otrokom se skuša vbiti v glavo potrebne varnostne odredbe in te nauke naj bi širili otroci tudi doma, med stariši in starejšimi člani družine. Otroke se uči, kako neizmerno mnogo narodnega premoženja bi se lahko prihranilo, če bi se preprečila požare in v tednu, določenem za preprečenje požarov je razdelil požarni komisar Thomas J. Drennan po šolah pismo, ki je vsebovalo eno in dvajset navodil, kaj je treba storiti in česa se ne sme storiti, če se hoče preprečiti izbruh požarov.

Preprečenje požarov je ena glavnih dolžnostih prebivalstva velikih mest, kajti požari ne ogrožajo le družine, v koje stanovanju izbruhne požar, temveč celo hišo in okolico. Isto velja glede tvornic, v katerih je zaposlenih dosti ljudi. Vseh požarov seveda ni mogoče preprečiti, a njih število bi se lahko omejilo na približno desetino števila kot ga zaznamujemo sedaj. Izločiti bi bilo predvsem treba kriminalne požige, vzporedno predvsem od brezvestnih Židov, in tudi drugih, ki skušajo na nagel in lahek način obogateti, seveda na stroške in nevarnost drugih.

Očka Masaryk.

Kdo ga ne pozna? Mislim, da je danes ni osebnosti v Evropi in izven nje, ki bi bila bolj popularna kakor Masaryk. Drugi veliki možje so več ali manj kuriozum, tatiček pa je prirastel ljudem k sreči. Masaryk je biser mehke domovinske ljubezni. Celo življenje ga je prevečala edina misel, kako bi osvobodil svoj narod izpod tlačanstva in ga speljal na pot lepše bodočnosti.

Rodil se je Masaryk 7. marca 1850 na Slovaškem v Hodovinu. Oče mu je bil voznik, mati pa služkinja, ki je prišla z Dunaja. Starši so hodili s trebuhom za kruhom. Bil je ključavničarski učenec za Dunaju, potem podkovski vajenec na Moravskem. V tej dobi se je sam naučil francoščine, ruščine in poljščine. Posrečilo se mu je položiti maturo na Dunaju, na kar je študiral v Nemčiji in bil diplomiran za doktorja na Dunaju. Leta 1878 se je Masaryk oženil v Ameriki z gospodično Charlie Garrigue s katero se je seznanil v Lipskem, kjer je bila učenka na konservatoriju.

Tako so: dva sinova kovačev in Masaryk, ki je sam nekaj časa bil kovač, skovali novo Evropo. To pa le na temelju neumornega dela in oblikovanja lastne osebnosti. Zato je oblast v njihovih rokah, ker oblast gre silnemu.

Najdaljši roman sveta.

Neki japonski književnik se je izkazal s tem, da je dovršil roman, ki je najdaljši v celi svetovni književnosti. To delo ima 106 zvezkov, vsak zvezek ima 1000 strani, vsaka stran ima 30 vrst in vsaka vrsta povprečno 10 besed. Iz tega je razvidno, da ima cel roman 1.060.000 strani in 318 milijonov vrst. Roman je težak 60 kilogramov.

To je okus, prijatelji kadilci!

„Jaz vedno kadim cigarete, in dokler nisem poskušal HELMARS, sem kadil razne vrste. Sedaj sem pa navdušen kadilec HELMAR, ker sem pronašel, da je HELMAR cigareta, ki zadovolji moj okus.“

Kadilci, ki poznajo kakovost, se odločijo za HELMAR, kajti turški tobak v HELMAR je najmilejši in najboljši tobak za cigarete.

HELMARS so popolnoma čiste

HELMARS so v lepenkastih škatljah, da se ne lomijo.

Anargyros

Izdelovalci prvovrstnih turških in ciprskih cigaret na svetu.

BOXES of 10 or 20

Čarugi so pokazali trupli dveh žrtev.

Pred kratkim so razbojnika Čarugo odpeljali v šumo, kjer je zakopal dve svoji žrtvi. Gozd je bil obkoljen od 5 orožnikov. Eskorta je korakala v smeri ki jo je označil Čaruga. Na čelu povorke so korakali trije orožniki, 50 do 60 korakov za njimi je stopal Čaruga obdan od 4 orožnikov, nato sodna komisija in za njo še dva orožnika. Ko je komisija dospela v gozd, ki je bil radi deževja podoben malemu močvirju, jo je Čaruga vodil zdaj sem zdaj tja. „Skoči se ti, Jovo!“ — pravi preiskovalni sodnik, ko pridejo do precejšnjega jarka. „Kratek sem, gospodine in okovi me ovirajo; pa bo še šlo“, pravi Čaruga, „le pazite vi na svoje galoše!“ Ko je vsa komisija prekorčila jarek, jo je Čaruga odpeljal na ravno parcelo in pričel iskati grobove. Kak četr ure so iskali, kopali na dveh mestih, a brez uspeha. Morda pa so tišice našle grobove in raztrgale trupla — pravi Čaruga, a kmalu nato vzklikne: Ha, tu je grob! — Orožniki so na označenem mestu pričeli kopati in našli štiri kosti. Zdravniki so takoj ugotovili da so človeške. Ko so kopali dalje so našli še ostalo o kostje, ki pa je že precej razpadlo.

Čaruga je nato opisal kako je umoril Čurkovića, svojega bivšega pajdasa: Bilo je jeseni leta 1921. Družba je štela sedem članov. Pripravljali smo se, da opravimo uradnike neke velike žage, ko bodo šli v mesto, da plačajo 4000 q hranč, kupljene za delavstvo. Jaz sam se temu protivil. Prišlo je do prepira. Ukazal sem Čurkoviću, naj odloži orožje, a je naperil proti meni samokres. V tem hipu sem skočil proti Čurkoviću in ga ustrelil v glavo. Franjo Ugljanac, ki je stal poleg Čurkovića je pričel bežati, a kmalu ga je dohitel moj zvesti tovariš Marko in ga ustrelil. Oba ubila razbojnika sta bila Dalmatince, stara 22 do 25 let.

Ko je komisija pregledala kosti in zlasti lobanjo je konstatirala, da je krogla prodrla levo očesno odprtino. Bo že tako, je dejal Čaruga. Kot „corpus delicti“ je komisija odnesla čevlje in malo usnjato listnico, ki je bila prazna. Kostni so nato zopet zakopali. Čaruga ni vedel, kje leži truplo drugega tovariša; znano mu je bilo le to, da je Marko ubil in pokopal Ugljanca ob prostranem polju posejanem s krompirjem. Po enournem iskanju si našli tudi grob druge žrtve. Truplo je strohnelo, ostale so samo kosti in kosi obleke. Znakov nasilne smrti ni bilo mogoče ugotoviti. Ko je komisija tudi na tem mestu napravila točen zapisnik, je bilo truplo takoj zopet zakopano.

Izpremembe v industriji mehkega premoga.

Neke vrste kirurški operacija, ki obstaja v tem, da se je pričelo zapirati nadštevilne rove, je pričela izboljšavati zločesti krog nadprodukcije, nezaposlenosti ob gotovih časih ter nemira med delavstvom.

Bituminozni ali mehki premog, ki obsega pretežni del tretje največje industrije naroda, ker pride takoj za poljedelstvom in transportacijo, je pričel 1. aprila izvrševati nad samim seboj kirurško operacijo in cilj te počasne operacije je skrajšati obseg te industrije za trideset odstotkov, zapreti 2500 rorov, ki so odveč, ter odsloviti 200.000 premogarjev.

Po številnih letih opazovanj in posvetovanj so prišli izvedenci do prepričanja, da so vse zadrege v industriji mehkega premoga posledica zločestega kroga, v katerem je prevelik razvoj rorov, — za skoro eno tretjino več kot znašajo potrebe dežele, — ustvaril od časa do časa ponavljajočo se nezaposlenost. Začasna nezaposlenost pa je povzročila nemir med delavci in tudi stavke. Stavke so nato povzročile pomanjkanje premoga. Pomanjkanje premoga je napolnilo špekulante, da so neprimerno dvignili ceno premoga. Špekulativne cene so proizvedle marsikatero nepriliko, ki bi v zdravi industriji ne smele obstajati. Vse skupaj pa je sililo neizprosno proti prevelikemu razvoju rorov.

Zdravljenje, ki se vrši sedaj, ni bilo v industriji mehkega premoga uporabljeno že leta in leta. Pomenja povratek k naravnemu delovanju postave o dobavi in povpraševanju, da se postavi industrijo zopet na zdravo podlago. Upati je, da bo dosežen želeni cilj na temelju dogovora, sklenjenega v Jacksonville, kjer je bil uveljavljen tri leta trajajoč mir med premogari in delodajalci. V tem času naj ima industrija priliko dvigniti se na stabilizirano stališče in sicer prvič v svoji viharini zgodovini.

Dogovor, ki je bil sklenjen preteklega februarja v Jacksonville, Fla., med United Mine Workers of America ter delodajalci iz centralnega kompetitivnega polja, določa tri leta trajajočo obnovitveno in vzdrževalno delo, ki je bila v veljavi od leta 1920 naprej. Vsled običaja je postal ta dogovor, ki velja za Illinois, Indiano, Ohio in zapadno Pennsylvanijo temelj za slične dogovore po vseh ostalih unijskih poljih in do gotovega obsega tudi neunijskih poljih dežele. Lahko se reče, da je to posledica skoro pet let trajajočih preiskav, pogajanj in poizvedovanj, pričeni z letom 1919, ko je podal Ameriški inštitut rudarskih inženirjev svoje poročilo. Majhen banket v New Yorku tekem preteklega zime, katerega sta se vdeležila tudi John Lewis, predsednik premogarske organizacije ter Herbert Hoover, trgovski tajnik Združenih držav, je v veliki meri pripomogel k končani sklenitvi dogovora v Jacksonville.

Na konferenci v Jacksonville je rekel Lewis, da ne bo mogoče izvršiti brez trpljenja stabilizacije v industriji mehkega premoga.

„Mi moramo dati ekonomskim postavam pristojo igr v industriji. To je nekaj obstanka najbolj zmognega. Številni bodo oškodovani, a pravilo mora biti: — naj večje dobro za največje število.“

Tajnik Hoover je bil istotako mnenja, da bo zdravljenje zvezano s trpljenjem. Na celo zadevo je zrl kot na „kirurški operaciji“, ki bo vrnila industriji zdravje. Problem je obrazložil na naslednji način:

„Leta 1919 je preiskava Ameriškega inštituta rudarskih inženirjev prvič jasno pokazala vse vzroke slabega ekonomskega poslovanja industrije mehkega premoga. Zaključek je bil, da so različne ekonomske sile, poslujoče v industriji, dovedlo do tega, da je bilo za celih trideset odstotkov preveč rorov in za celih trideset odstotkov preveč delavcev, zaposlenih v industriji. Vse to je pomenjalo breme tako za delodajalca in premogarja kot za konsumenta in za premogarja.“

Ko je vlak zvečer dospel v Osljek, bila zbrana na kolodvoru množica ljudi. Čarugo so takoj posadili na voz in ga odpeljali v sodne zapore. Ko je zopet stopil v svojo celico, je globoko vzdihnil: „Oj, gora zelena!“

JOJAKI NAROČAJTE SE NA „GLAS NARODA“, NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK • SOBOTNIH IZDAVAN

ja v glavnem radi od časa do časa ponavljajoče se nezaposlenosti, ki je izdatno skrčila njegov skupni letni zaslužek.

Številne nadaljne preiskave so potrdile temeljna dejstva in vzroke, kot pomanjkanje kar, nepotrebno sezijsko delo in stavke. Vsaka stavka, vsako pomanjkanje kar, je vsled velikih dobičkov, nastalih radi višjih cen premoga, pospeševalo špekulativno razširjenje industrije mehkega premoga.

Kakorhitro pa se je splošno spoznavalo ter priznalo vzroke slabega stanja v industriji, so se pričela tudi izboljšanja. Povečanje števila železniških kar, razširjenje navade med veleindustrijalci, da se pravočasno založe s premogom, predno pride veliki jesenski naval v dobavi premoga iz rova v roke konsumenta. Konečno pa nudi najnovejša uravnava na temelju tri leta veljavne dogovora priliko, da se nemoteno proizvaja premog ter ob istem času tudi izloči nepotrebne rove, ki stanejo dosti denarja ter omeji proizvodnjo na ekonomski boljše situirane ter boljše upravljane rove. Ta proces bo zagotovil ločitev dela v manj številne skupine ter nudil priliko za bolj redno zaposlenje.

Ta doba reorganizacije, ki je v sedanjem trenutku v svojem kritičnem štadiju, bo tudi doba skrajnih težkoč in težav, vendar pa pomenja kirurško operacijo, iz katere bo izšla industrija brez dvoma močnejša in zdravljena v vsakem oziru. To je operacija s pomočjo mobilizacije prostovoljnih sil industrije, na pa operacija s pomočjo postave ali regulacije.

Nekatere rove zapirajo.

Približno en mesec je potekel odkar se je pričela industrija mehkega premoga iznebljati svoje prevelike teže in svojega preogromnega obsega. Kot je rekel predsednik Lwis jih je bilo vsled tega dosti prizadetih. Čelo pred prvim aprilom je padla tedenska produkcija mehkega premoga z junarske visine skoro dvanajstih milijonov ton, ko so krožile govorice o stavki, na 9.300.000 ton na teden, dne 2. marca. Glasi se, da so pričeli ustavljati obratovanje v nekako 2500 rovih, katere se smatra za nepotrebne.

Ko je bil sklenjen tri leta veljavni dogovor v industriji mehkega premoga, da bo do nosila glavno breme skrajšanja industrije mehkega premoga neunijska polja v južni West Virginiji, istočnem Kentuckyju, istočni Pennsylvaniji in Hocking Valley, poleg unijskih polja v Ohiju. Pritisk reorganizacije pa se očividno širi, kajti neunijski delodajalci v Marylandu nad „bornimi trgi“ ter svojo nezmožnostjo, da tekmujejo z nizkimi stroški produkcije v drugih poljih.

Iz takozvanih južno-zapadnih polja v Missouriju, Kansasu, Arkansasu, Oklahomi in Teksasu poročajo, da se približuje položaj direktnemu „ustavljenju“ industrije. Tamošnji delodajalci niso hoteli podpisati dogovora, sklenjenega v Jacksonville. Slične razmere prevladujejo tudi v južno-istočnem Kentuckyju, Tennesseeju in v Canadi. V celem je baje nezaposlenih 65.000 premogarjev.

Izprva se je domnevalo, da bo treba neke vrste odpomoči za premogarje, katerih ne potrebujejo še nadalje v industriji mehkega premoga. Sedaj pa so izvedenci mnenja, da bo prenehanje sprejemanja novih delavcev za dobo treh let samoposebi rešilo ter vzdržalo skrajšanje števila mož, zaposlenih v industriji. Kot v drugih velikih industrijah zapuščata tudi premogarsko industrijo vsako leto veliko število mož, ki se posvete drugim oblikam dela. Treba je le pustiti prazna njih mesta, da se doseže končno izločenje 200.000 premogarjev, ki so od več v industriji mehkega premoga.

(Konec tega članka bo priobčen v četrtek.)

DR. LORENZ

642 Penn Ave., PITTSBURGH, PA.

EDINI SLOVENSKI GOVOREČI ZDRAVNIK

ŠPICALIST MOŠKIH BOLEZNI.

Moje stroko je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sam že zdravim nad 25 let ter imam skušnje v vseh boleznih in ker znam slovensko, zato vas morem popolnoma razumeti in spoznati vaše bolezni, da vas ozdravim in vrnem moč in zdravje. Skozi 23 let sem pridobil posebno skušnjo pri zdravljenju moških bolezni. Zato se morete popolnoma zanesati na mene, moja skrb pa je, da vas popolnoma ozdravim. Na odlašanje, ampak pridite čimprej. Jaz ozdravim zastrupljeno kri, marulje in lise po telesu; bolezni v grlu, težko padanje las, bolečine v kosteh, stare rane, ošablost, živčne in bolezn v mehurju, ledicah, jetrah, želodcu, rinitisu, revmatizmu, katar, zlasti žile, naduht, žilne, v tork, četrtek in sobota od 8. dopoldne do 2. sveder; v nedeljah in praznikih od 10. dopoldne do 2. popoldne.

NESREČNA LJUBEZEN

H. H. — Za "Glas Naroda" poslovenil J. Z.

41

(Nadaljevanje.)

— Usmili se me mati, odreši me bolečin in ljubosumnosti, daj mi mir in pokoj! Izprosi mi pri Vsemogočnem mir, ki naj ga bo delezna moja duša! Daj, da se poslovim iz tega sveta, prost in svobodan, brez zavisti v srcu. Tak lahko umrem, tak rad umrem.

Zunaj je pa vladal mir in tudi v sobi se ni nič ganilo. — Čakaj, kaj je to? ...

V generalovi sobi so se zopet pojavili koraki. Bila je že peta noč, ko je slišal knez Sobolej generala Dern-Gropen hoditi nemirno po sobi.

In ko ga je videl podnevi, se mu je zdelo, da je Gropen bleel in zamisljen, nemiren in da ga nekaj žene od hiše.

Pravi, da je prehlajen in da ga glava boli. Ali je res bolan? Ta ponočna hoja je Soboleja resno vznemirjala.

— Kaj mu je? — Naenkrat mu je šinila čudna misel v glavo: Morda pa ima denarja?

Čimbolj je premišljeval o tem, tembolj se je utrjevala v njem ta ideja. Počeloval je res dosti po svojih bratih, toda razkošno življenje, ki ga vodijo Gropenovi, stane denar. Generala plača je sičeer precejšnja, toda Gropenovih izdatkov nikakor ne more pokriti. In poleg tega bo treba kmalu dati hčerama doto.

Po dolgoletnem in temeljitom premisleku je pozvonil služabniku:

— Aleksander, gospod general se ni zaspal. Pojdi k njemu ter ga prosi, naj pride za trenutek k meni.

Služabnik si je pomel oči ter odšel.

Par minut kasneje je že stal Gropen na pragu. Hitro je stopil k postelji ter se sklonil preko Soboleja rekoč:

— Danijel, za pojo voljo, kaj ti je slabo? Danes jutraj si se vendar boljše počutiš.

Sobolej se je vzravnaval na blazinah ter se s svojimi vročimi prsti okienil generalove roke.

Njegov pogled se je prodirajoče zaplil v njegov obraz, kot da bi hotel razbrati iz njega vse tajne misli.

Nato je izpregovoril s hreščecim, pridušenim glasom:

— Ne, prijatelj Gropen, jaz nisem bolan, ampak ti si bolan na duši in na telesu.

General se je tresel.

— Res, nisem popolnoma zdrav toda v splošnem se ne boj zame. To so le začasne slabosti. Kmalu bo vse dobro.

— Zakaj ne govoriš popravici?

Nato se je sklonil Sobolej k njemu ter mu zašepetal par besed na uho.

V trenutku si je zakril Gropen z rokama obraz ter naslonil svojo glavo na blazino.

Nekaj časa se je boril sam-seboj nato se je pa zravnaval ter po kel precej odločno:

— No, tako pa tudi ni, Danijel.

— Naj ne bo tako hudo kot mislim, vendar hudo je vseeno.

— Berač nisem — je povzel Gropen — toda po pravici ti povem, da sem danes na istem stališču kot sem bil takrat, ko sva si v prvič stisnili roke.

— Povej natančneje. Razloži mi vse. Bodi odkritosrčen.

— Priznam ti, dragi Danijel, da sem slabo gospodaril, da sem zamenjal svojo dolžnost in gospodarstvo precej zavožil. Ko je začelo iti rakovo pot, sem začel spekulirati. In tako se je zgodilo, da sem zašpekuliral domala vse. Celo Jolantino privatno premoženje, ki ga je podedovala po svoji materi, sem moral zastaviti. Ta dolga me pa najbolj muči.

Danijel ga je debelo pogledal.

— Jolantino privatno premoženje? O tem mi ni ničesar znano.

General je stnil ustnice ter se zazrl v tla. Nato je ponovno zgrabil Soboleja za roko ter mu je strastno stisnil.

— Verjamem, Danijel, ti ne veš ničesar o tem. Ni posebno lepo od mene, da sem vsem zamožljal, naravnost greh je pa, ker sem zamožljal tebi. No, pa ko ti bom vse razložil, si boš znal tolačiti. Ali hočeš, da storim to noč, ali pa preložiš na kak bolj ugoden trenutek?

— Govori, prosim te. Prej ali pozneje. Saj je vseeno. Spati itak ne morem.

Gropen mu je gledal naravnost v oči, ko je izpregovoril:

— Lena je moja hči z prvega zakona. Tega pa ne ve nihče na svetu, niti ona ne. Sedaj veva jaz in ti.

Sobolej se je začudil in prestrašil. Malo je manjkalo, da ni vzkliknil vsled silnega presenečenja.

General je opazil vse to ter mirno nadaljeval:

— Ne razburjaj se! Ne bodi preveč radoveden. Povedal ti bom vsako najmanjšo podrobnost, ne da bi me kaj vpraševal.

— Govori — je odvrnil Sobolej ter si zakril obraz z rokama.

In Gropen je pripovedoval:

— Ko sem bil mladenič star nekaj nad dvajset let, sem začel bolehat. K meni so hodili najslavnejši zdravniki, me preiskovali ter drug za drugim izjavljali, da se me loteva jetika.

Sledujoč se odločili, da bi bilo najbolje, če bi odpotoval kam na jug, morda v Italijo, češ, da je to moja zadnja in edina prilika.

— Odpotoval sem. Zdravje se mi je naglo obrnilo na bolje.

Tam sem se seznanil z neko pevko, ženske čudovite in posebne lepote. Bila je Rusinja. Pisala se je Vera Čarakov. Sledil sem ji po vseh patih, se udeležil vsake njene predstave, in hodil pozno spat, samo da bi se ji bil približal. To ponočevanje je pa imelo slab vpliv na moje zdravje. Belezem se je zopet pojavila. Zdravniki so izgubili vse svoje upanje. Tudi jaz sem bil pripravljen na smrt. Na zunaj se mi boleze uni poznala, toda v mojih prsih sem jo razločno čutil. In baš vsled tega sem hoteli življenje življenje ter izpiti do dna kelih sladkosti.

Pri neki priliki sem se seznanil žnjo. Tudi jaz sem ji ugajal. Krasnim uram moje mlade ljubezni je sledil zakon. Kakor hitro sva bila poročena, spečno poročena, se mi je začelo vračati zdravje.

Ker sem bil prepričan, da bi moji starši nikdar ne dovolili zakona z navadno pevko, sva bila že par mesecev poročena, predno sem to staršem sporočil.

Oče se je hudoval, mati je jokala.

Par let se nisem smel prikazati domov.

Vera mi je povila hčerko, našo Leno ter umrla po porodu. Ostal sem sam v tujini z novorojenko. Namerilo se je pa, da je prišla v isti hotel, kjer sem jaz stanoval, stanovat grofica Sasov s svojo najmlajšo hčerko. Povedali so ji, kdo sem. (Dalje prihodnjik.)

Za prosep domače drame.

Spisal Fr. Ž.

Pepe, ta ki sedi v uredništvu, je spisal igro, in so jo tudi igrali enkrat ali dvakrat. Potem so ga štirinajst dni trgali po listih, da so kar eunje letele, in neusmiljeno so ga zmerjali, kakor da je župan, veliki ali mali.

Kritiki so se počasi poglobili, pa je nesrečni Pepe napisal strupen odgovor. Zdaj so z vsa silo udarili po njem in je bil boj ljut in krut, še meni je jemal spanje in tudi jed mi ni več dišala kakor drugače.

Pepe je moj prijatelj. Pepe ne ravna vedno tako z mano, kakor bi moral, vendar se mi je smilil, in sem si mislil, kako mu mora biti pri srečanju — mene bi bilo sram na cesto!

Pa sem ga srečal in sem bil presenečen: imel je nov klobuk in v rti smodko in široko so se mu rezali zobje.

Ton našega časopisa je žal jako oduren in me je pozdravil Pepe: "Servus, intelektualce!" — dasi mu nisem bil storil nič zlega. Zdi se mi, da bi bila našemu časopisu le v prid obilnejša mera štimmyja in bara in velikomestnih manir!

Pa sem se jako čudil, ko me je Pepe povabil k Božjemu voleku — dejal sem si: Odkod ima toliko denarja? — In sem se čudil še bolj, kako pri Božjem voleku je že sedel Janko, ki tudi piše v uredništvu, toda v drugem, in ima gledališki referat in je bil baš on isti, ki je bil najsrdečije mrevraril Pepeto igro. Bal sem se: Zdajle si bosta drug drugemu skočila v pleši — kajti vlada jako oduren ton v našem časopisu. Toda sta se pristržno pozdravila: "Hohoho!" in smo sedli k vkupe: "Hohoho!" in smo bili najboljši prijatelji.

Natakala sta mi in si je Pepe potkal po prsnem žepu in dejal, naj sem brez skrbi, denarja da ima kakor pečka, slavnja njegova igra da mu je vrhla v naročje nedoglednega bogastva in ne bo treba, bi suh intelektualce, kakršni da sem jaz, gagnil od lakote in žeje.

Pepe se bo moral odvaditi od urnemu časniškemu tonu! Seveda ne vem, ali ne bo potem od kruha, to bi bilo tudi hudo. Veselilo me je pa njegovo blagostanje in da mu izvira iz igre in da se potemtakem naši dramatični jasne vreme. Tudi jaz načelno nisem nenaklonin, da spišem igro, čim se odločim za snov — Pepe je rekel: Snov je poglavito!

Krepčali smo se in je bil Pepe jako razpoložen in je vse povedal zastran igre in da si zajema snovi iz sanjskih bukev, sanjske bukev da so nečrpen zaklad dramskih snovi. "Kača — ura — mlin" ali "Redkev — možnar — mrtvaška glava" ali pa "Bik — kréma — turška sablja".

Kar se pa tiče gmotne strani naše dramatike, je dejal, da je ta stvar bila dosedaj bolj tužna in to po lastni krivdi gospodov igropiscev. Ta gospoda da so ovec, vrhuncu želja, da so jim eno desetodstotno gledališke taničeme, višjemu poletu jim mršava domišljajo pri kos! Toda so naša gledališka sirote, je dejal, žive od samih deficitov in denarnih kriz — kdor ljubi gledališko umetnost, ne bo z bridkimi taničemami še več gledališcu deficitu in denarne krize. Da pove po pravici — zaradi gledaliških taničem je on, Pepe, še s krajnjem očesa ne bi bil dotaknil sanjskih bukev.

Nego je dejal, da je gmotno stran svoje dramatike pestavil na čisto drugi temelj, bolj je zdrav ta temelj in bolj je trden kakor gledališka blaginjo in je to njegova zasluga, Pepetova, in je to njegov ponos, Pepetov. Skratka, njemu da nudi gmotni temelj — kritika! Kritika, ta je tista, ki mu je kupila klobuk in smodko, kritika je kupila ta-le kozarec vina — Bog naj jo živi, kritiko!

To je bilo zelo zanimivo in smo trenili in je Pepe rekel: "Hohoho!" in mi je polil eno hlače in je tudi Janko rekel: "Hohoho!" in mi je polil drugo — škoda se mi je zdelo draga vina, hlače pa so že stare, hlače se nobena roč več ne pozna.

In potem je Pepe razodel, da je stvar taka, da mu taničjem ne plačujejo gledališče, nego mu jih morajo plačevati kritiki!

Cudil sem se, kako in je to res imenitna misel in si obeta Pepe od nje nezaslišan napredek naše drame.

Rekel je, da je na prostranem polju gledališke umetnosti edino le kritika, ki deluje, je delovala in bo delovala vlikdar in povsodi brez deficita. Naj je gledališka kriza še tako resna in obstoj gledališča še tako brezpogojno in nepreklicano ogrožen, kritika se ta reč ne tiče, nego stoji trdna in neomajna kakor hrast v viharju. In je dejal, da so kritiki jako idealni ljudje, neumorno in širokogrudno vihte svoje pero in števil kritičnih člankov da je milijon. To vrže neizmerno vsoto nagrad in nima jo kritiki drugih režijskih stroškov nego za pijačo in tobak, zato lahko plačajo ne revnih deset odstotkov kakor gledališča, nego trideset, to niso mačje solze!

Janko je potrdil: da je vse to res, in sta se tako krohotala, da se je Janku zaletelo in je vino kihnil skozi nos na mizo. Potem se je obrisal in je izjavil, da je Pepetova

Pepe povabil k Božjemu voleku — dejal sem si: Odkod ima toliko denarja? — In sem se čudil še bolj, kako pri Božjem voleku je že sedel Janko, ki tudi piše v uredništvu, toda v drugem, in ima gledališki referat in je bil baš on isti, ki je bil najsrdečije mrevraril Pepeto igro. Bal sem se: Zdajle si bosta drug drugemu skočila v pleši — kajti vlada jako oduren ton v našem časopisu. Toda sta se pristržno pozdravila: "Hohoho!" in smo sedli k vkupe: "Hohoho!" in smo bili najboljši prijatelji.

Natakala sta mi in si je Pepe potkal po prsnem žepu in dejal, naj sem brez skrbi, denarja da ima kakor pečka, slavnja njegova igra da mu je vrhla v naročje nedoglednega bogastva in ne bo treba, bi suh intelektualce, kakršni da sem jaz, gagnil od lakote in žeje.

Pepe se bo moral odvaditi od urnemu časniškemu tonu! Seveda ne vem, ali ne bo potem od kruha, to bi bilo tudi hudo. Veselilo me je pa njegovo blagostanje in da mu izvira iz igre in da se potemtakem naši dramatični jasne vreme. Tudi jaz načelno nisem nenaklonin, da spišem igro, čim se odločim za snov — Pepe je rekel: Snov je poglavito!

Krepčali smo se in je bil Pepe jako razpoložen in je vse povedal zastran igre in da si zajema snovi iz sanjskih bukev, sanjske bukev da so nečrpen zaklad dramskih snovi. "Kača — ura — mlin" ali "Redkev — možnar — mrtvaška glava" ali pa "Bik — kréma — turška sablja".

Kar se pa tiče gmotne strani naše dramatike, je dejal, da je ta stvar bila dosedaj bolj tužna in to po lastni krivdi gospodov igropiscev. Ta gospoda da so ovec, vrhuncu želja, da so jim eno desetodstotno gledališke taničeme, višjemu poletu jim mršava domišljajo pri kos! Toda so naša gledališka sirote, je dejal, žive od samih deficitov in denarnih kriz — kdor ljubi gledališko umetnost, ne bo z bridkimi taničemami še več gledališcu deficitu in denarne krize. Da pove po pravici — zaradi gledaliških taničem je on, Pepe, še s krajnjem očesa ne bi bil dotaknil sanjskih bukev.

Nego je dejal, da je gmotno stran svoje dramatike pestavil na čisto drugi temelj, bolj je zdrav ta temelj in bolj je trden kakor gledališka blaginjo in je to njegova zasluga, Pepetova, in je to njegov ponos, Pepetov. Skratka, njemu da nudi gmotni temelj — kritika! Kritika, ta je tista, ki mu je kupila klobuk in smodko, kritika je kupila ta-le kozarec vina — Bog naj jo živi, kritiko!

To je bilo zelo zanimivo in smo trenili in je Pepe rekel: "Hohoho!" in mi je polil eno hlače in je tudi Janko rekel: "Hohoho!" in mi je polil drugo — škoda se mi je zdelo draga vina, hlače pa so že stare, hlače se nobena roč več ne pozna.

Rekel je, da je na prostranem polju gledališke umetnosti edino le kritika, ki deluje, je delovala in bo delovala vlikdar in povsodi brez deficita. Naj je gledališka kriza še tako resna in obstoj gledališča še tako brezpogojno in nepreklicano ogrožen, kritika se ta reč ne tiče, nego stoji trdna in neomajna kakor hrast v viharju. In je dejal, da so kritiki jako idealni ljudje, neumorno in širokogrudno vihte svoje pero in števil kritičnih člankov da je milijon. To vrže neizmerno vsoto nagrad in nima jo kritiki drugih režijskih stroškov nego za pijačo in tobak, zato lahko plačajo ne revnih deset odstotkov kakor gledališča, nego trideset, to niso mačje solze!

Janko je potrdil: da je vse to res, in sta se tako krohotala, da se je Janku zaletelo in je vino kihnil skozi nos na mizo. Potem se je obrisal in je izjavil, da je Pepetova

Pepe povabil k Božjemu voleku — dejal sem si: Odkod ima toliko denarja? — In sem se čudil še bolj, kako pri Božjem voleku je že sedel Janko, ki tudi piše v uredništvu, toda v drugem, in ima gledališki referat in je bil baš on isti, ki je bil najsrdečije mrevraril Pepeto igro. Bal sem se: Zdajle si bosta drug drugemu skočila v pleši — kajti vlada jako oduren ton v našem časopisu. Toda sta se pristržno pozdravila: "Hohoho!" in smo sedli k vkupe: "Hohoho!" in smo bili najboljši prijatelji.

Natakala sta mi in si je Pepe potkal po prsnem žepu in dejal, naj sem brez skrbi, denarja da ima kakor pečka, slavnja njegova igra da mu je vrhla v naročje nedoglednega bogastva in ne bo treba, bi suh intelektualce, kakršni da sem jaz, gagnil od lakote in žeje.

Pepe se bo moral odvaditi od urnemu časniškemu tonu! Seveda ne vem, ali ne bo potem od kruha, to bi bilo tudi hudo. Veselilo me je pa njegovo blagostanje in da mu izvira iz igre in da se potemtakem naši dramatični jasne vreme. Tudi jaz načelno nisem nenaklonin, da spišem igro, čim se odločim za snov — Pepe je rekel: Snov je poglavito!

ROYAL MAIL

NEW YORK IN HAMBURG
CHEROUBURG IN SOUTHAMPTON
"Ohio" "Ordnans" "Orca" "Orbita"
Ti parniki so novi in moderni v vsakem oziru, najbolj priljubljene potnike in glasovite radi komodnosti in — KOMFORTA.
Zdrava, tečna in obilna hrana se servira vsem potnikom na belo pokrilih mizah. Družine, žene in otroci imajo POSEBNO PRAVILNOST.
Za podrobnosti se obrnite na naše zastopnike v vašem mestu ali na ROYAL MAIL STEAM PACKET CO
26 Broadway, New York

Čudna oporoka.

V Londonu je umrl nek upokojen angleški uradnik, ki je bil strasten ljubitelj knjig. Živel je samo knjigam in ni nikdar zapustil svoje hiše, same da je bil vedno pri svojih knjigah. Imel je zelo dragocene knjige, med njimi najstarejše izdaje slovitih Shakespeareovih dram, ki so prava znamenitost. Ko je čutil, da se mu bliža zadnja ura, je hitro poklical obe slugi, da je imel priči za oporoko. V tej oporoki zahteva, da se morajo vse njegove knjige po njegovi smrti sežgati. Njegova zahteva je med ljubitelji knjig izzvala burjo nevolje. Vsa stvar ima rešiti sodišče, ki bo oporoko skoro gotovo razveljavilo.

ALJ VESTE,

da je papež pred kratkim imenoval za novega nadškofa v Primorju škofa Poljarja, ki je bil rojen v Gorici ter je po rojstvu Italijan? Ali veste, da vsebuje navadne cigarete navaden tobak dočim vsebujejo Helmar turške cigarete 100% čisti turški tobak?

Jejte in shujšajte

To je stara fraza, obrnjena narobe, toda moderne metode za odpravo maščobe so omogočile ta izrek.

Če ste preveč debeli ter se načete tleseno vežbati; če radi jeste, pa kljub temu hočete stajati za par funtov, stopite na naše kakovostne lekarnarje (ali pa pišite na Marmola Company, 68 Garfield Bldg., Detroit, Mich. ter vam bomo poslali malo tableto s zaupanjem. Brez dvoma bo preobilo mese hitre izgubljen, vi boste pa ostali vsaj naraven. Jaz, lepo pokrit s trdim mesom in sklenimi milicami.

ZA NAKAZILA V AMERIŠKIH DOLARJIH --

IMAMO DIREKTNE ZVEZE, POTOM KATERIH IZPLAČUJEMO DOLARJE POLJUBNIM OSEBAM V JUGOSLAVIJI, ITALIJI, AVSTRIJI IN NEMČIJI.

Ker pa je zvezna nabava dolarjev za izplačila v Jugoslaviji z znatnimi stroški, smo bili primorani zvišati pristojbino, ki je sedaj naslednja:

Za izplačila dolarjev brez pogoja: do \$25. po \$1., od \$25. naprej po 4%.

Za izplačila proti predložitvi vidiranega potnega lista: do \$25. po 75 centov, od \$25. naprej po 3%.

Denar, nakazan v Jugoslavijo brez pogoja, se izplača naslovniku takoj ter isti lahko takoj z denarjem razpolaga. Vseled tega priporočamo onim, ki pošljejo denar samo za potne stroške, poslužiti se drugega načina ter označiti na nakaznici: Izplačati le proti predložitvi vidiranega potnega lista (posla) za Združene države. Ako potem naslovnik nebi mogel predložiti takega potnega lista, se stavi nakazani znesek zopet na razpolago vplačniku.

Pristojbina za izplačila dolarjev v Italiji, Avstriji in Nemčiji znaša do \$25. po 75 centov za nakazilo, od \$25. naprej po 3%, to je po 3 cente od dolarja.

Nakazil za zneske pod \$5. ne moremo prevzeti. Vseled možnih odredih, ne moremo izplačati v Nemčiji naenkrat eni in isti osebi več kot \$20. Znesek za pristojbino nam je poslati obecnai z ovlm, ki naj se izplača.

Povdarjamo pa, da je najbolje in najenostavneje nakazati od tukaj dinarje oziroma lire zlati, onim, ki bivajo na deželi daleč od banke ter v menjanju dolarjev niso izkušeni.

Na zahtevo izvršujemo izplačila tudi brzojavno in potem brzojavnega pisma. Stroški za brzojavno pismo (Cable Letter) znašajo \$1., stroški za direktno brzojav (Cable) pa: v Jugoslavijo \$5., v Italijo, Avstrijo in Nemčijo \$4.

Vsi oni, ki tega oglasa nebi razumeli, naj nam pišejo za natančno pojasnilo ter pripomnijo, v katero državo žele denar poslati.

FRANK SAKSER STATE BANK

Kretanje parnikov - Shipping News

3. maja:	Leviathan, Cherbourg; Olympic — Cherbourg; Pres. Wilson, Trst; La Savoie, Havre; Orbita, Cherbourg.
7. maja:	Aquitania, Cherbourg.
8. maja:	Belgenland, Cherbourg.
10. maja:	Hornet, Cherbourg; America, Cherbourg.
14. maja:	Paris, Havre; Martha Washington, Trst; Berengaria, Cherbourg.
15. maja:	Albert Ballin, Cherbourg in Hamburg; Stuttgart, Bremen.
16. maja:	Pres. Roosevelt, Bremen.
17. maja:	Majestic, Cherbourg.
21. maja:	France, Havre.
22. maja:	Lapland, Cherbourg.
24. maja:	Leviathan, Cherbourg; Olympic — Cherbourg; Tyrchenia, Cherbourg; Colombo, Genoa.
27. maja:	Belgenland, Cherbourg; Hamburg; York, Bremen.
28. maja:	Aquitania, Cherbourg.
30. maja:	America, Genoa.
31. maja:	Hornet, Cherbourg; Conte Verde, Genoa; Pres. Harding, Cherbourg; Orca, Cherbourg; Veendam